

1

Cuprins

- Utilitate, clasificare, schema bloc
- Analog vs. digital ?
- (A) Tubul catodic (TK)
  - realizare
  - sensibilitatea în regim static
  - sensibilitatea în regim dinamic
  - TK cu memorie electrostatică
- (B) Canalul Y
  - caracteristici
  - schemă bloc și reglaje
  - divizorul calibrat și compensat
  - osciloscopice cu mai multe canale verticale
- (C) Canalul X
  - caracteristici, moduri de lucru
  - schemă bloc
  - baza de timp
  - modul XY

2

Clasificare

- Osciloscopul analogic
  - Normal (frecvențe mici – medii)
  - Cu eșantionare (frecvențe mari)
- Osciloscopul numeric
  - Cu eșantionare
  - îl studiem cînd ne revedem în anul 3 - IEM
- Reglajele de bază (X, Y, trigger) sînt foarte asemănătoare ! Funcțiile de bază sînt aproape identice.

3

Istoric

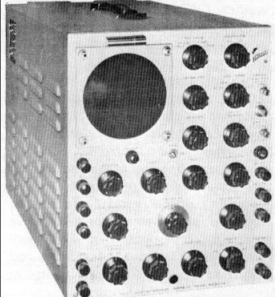
Sursa: Philips - 1940

4

Istoric

- 1897: Karl Ferdinand Braun inventează tubul catodic (*Cathode Ray Tube* – CRT)
- 1930: tubul catodic cu 2 spoturi (osciloscop cu 2 canale) – A.C. Cossor (Marea Britanie)
- 1938: Fondarea HP (Hewlett-Packard)
- 1946: Fondarea Tektronix: Howard C. Vollum și Jack Murdock inventează osciloscopul **sincronizat** (Tektronix 511) și **calibrat** (cu graticulă); $f_0=10\text{MHz}$
- 1959: osciloscopul cu eșantionare analogică (în timp echivalent); se pot vizualiza semnale de 300MHz cu un osciloscop de bază de 20MHz.
- 1963: Tektronix inventează tubul cu fosfor bistabil; memorarea imaginii pe un osciloscop analogic
- 1964: LeCroy: osciloscopul digital cu eșantionare
- 1978: Tektronix: osciloscop analogic de 1GHz
- 199x: Osciloscopul digital devine dominant pe piață; eșantionare $> 1\text{GSa/s}$
- 1999: Înființarea Agilent Technologies (din divizarea HP)
- 2008: Agilent Infiniium 90000: primul osciloscop care poate memora mai mult de 1 giga eșantioane
- 2014: Divizarea Agilent: divizia de instrumentație devine Keysight

5

Tektronix Type 511 Oscilloscope

VERTICAL DEFLECTION SYSTEM
 Amplifier Bandwidth 10 mc., 1 stage; 8 mc., 2 stages.
 Rise Time .04 microsec., 1 stage; .05 microsec., 2 stages.
 Maximum Sensitivity .27 V/cm. (Peak to Peak).
 Input Impedance Direct 1 meg., 40 mmf.; Probe 10 meg., 11 mmf.

Versatility...Plus

The Tektronix Type 511 is a portable wide band oscilloscope providing facilities formerly available only in very expensive, cumbersome instruments.

SWEEP CHARACTERISTICS
 Continuously variable .1 second to 1 microsecond [10 cm. deflection].
 Direct reading sweep speed dial.
 Choice of triggered, recurrent or single sweeps at all speeds.
 Triggers on sine waves to 10 mc. or pulses over .05 microsecond.
 Any 20% of sweep may be expanded 5 times.
 DC coupled PP amplifier for external sweep input.

MISCELLANEOUS
 Calibrating voltage 0-1, 0-10, 0-100 volts, 60 cycles.
 CRT 5CP1A, 5CP7A or 5CP11A operating at 3 kv.
 Direct connection to all plates from side panel.
 Total weight 65 pounds, self contained.

Tektronix 511 (1946)

OBS: 795\$ în 1948 = 7700\$ în 2014!

Price \$795.00 f.o.b. Portland
 Your inquiry will bring more detailed information and name of the nearest Field Engineering Representative.

Phone, EAst 4885
Cables, TEKTRONIX

712 S. E. Hawthorne Blvd.
Portland 14, Oregon

ELECTRONICS — September, 1948

6

Mai modern (2014)....

The Oscilloscope Watch

Pre order now

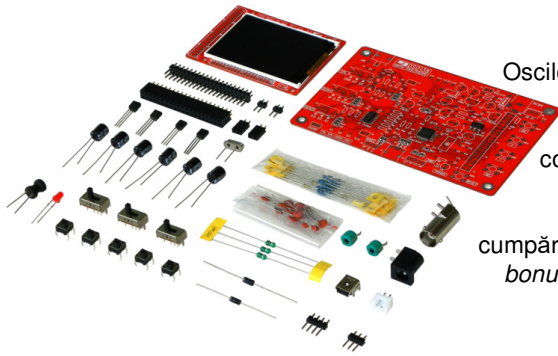
THU 9-26 12:00

www.gabotronics.com

7

Și mai modern (2015)....

<http://www.iyetech.com/Products/LcdScope/e138.php>

DSO138

Osciloscop digital sub formă de kit

- 200KHz
- 1MSa/s

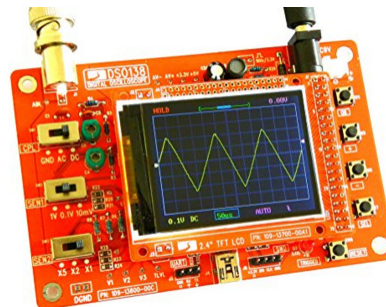
cost: 20\$ cu livrare inclusă:

www.aliexpress.com

cumpărați-vă și voi propriul osciloscop!
bonus: învățați să lipiți un montaj !

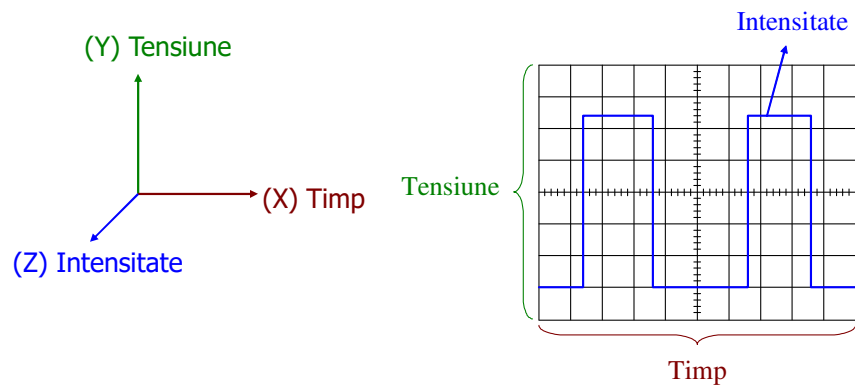
review:

<https://www.youtube.com/watch?v=r-jCLpYY5ak>

8

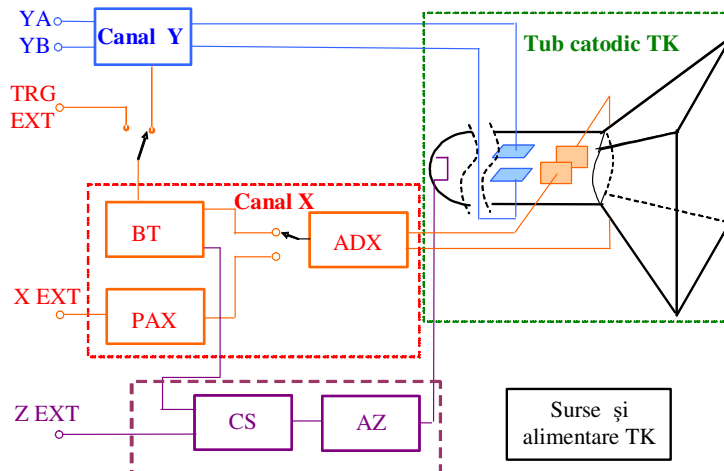
Osciloscopul – funcții principale

- afișare $y(x)$
- uzual $x=t \rightarrow$ afișare $y(t)$
- există și afișare $y(x)$: $y=u_y(t)$, $x=u_x(t)$ (afișare XY)
- axa z: intensitate (opțional)

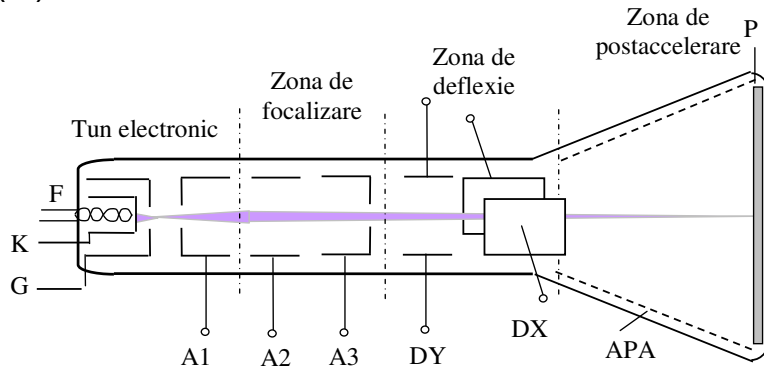
9

Osciloscopul catodic – schema bloc

10

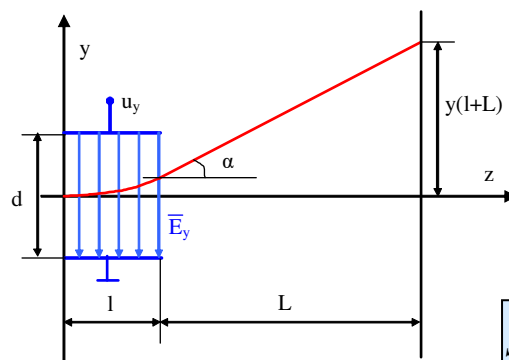
(A) Tubul catodic cu deflexie electrostatică

- deflexia electrostatică = osciloscop (viteză mare: $f \leq 1\text{GHz}$)
- deflexia electromagnetică = tuburi de televizor, monitor...
- anodi: A1 astigmatism, A2 focalizare
- potentialul A3 mic; *de ce ?*
- accelerare (A) +postaccelerare (PA)
- forma ecranului: plat/sferic; *consecințe tehnologice?*
- luminiscentă: fluorescență+fosforescență; *definiții?*

11

Deflexia electrostatică; sensibilitatea

$$S_{y0} \cong \frac{lL}{2dU_{AC}}$$

- Paranteză: definiția sensibilității unui aparat de măsură
- $S_{y0} = y(l+L)/u_y$
- S_0 în regim **static** pentru $u_y = ct = U_0$ (este util la ceva ?)

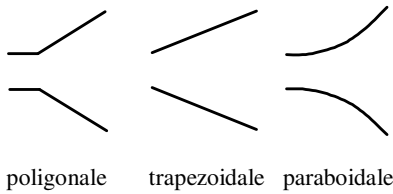
12

Consecințe tehnologice

(you can't have a cake and eat it too)

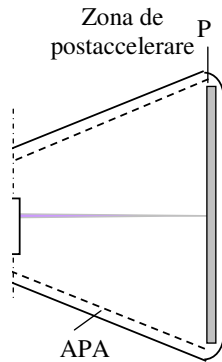
- dorim S mare: consecințe:
  - l, L mari: dezavantaje
  - d, U_{AC} mici: dezavantaje
- **Q:** cum se rezolvă/compensează dezavantajele ?
  - consecințe L
  - consecințe l/d
  - consecințe U_{AC}

Plăci deflexie:

13

Consecințe, partea 2

Q: Cum se rezolvă cerința: U_{AC} mic ?

A: post-accelerare.

14

Sensibilitatea în regim dinamic

$u_y(t) = U_0 = ct$ se poate măsura cu voltmetrul; nu ne trebuie osciloscop.

u_y **variabil** - ex: $u_y(t) = U_y \cos \omega t$

$S_d = S_0 \text{ sinc}(\omega t_z / 2)$ $t_z = l/v_x$ (timp de zbor)

Q1: reprezentați $S_d(\omega)$

Q2: care e semnificația fizică a S_d negativ ?

Soluții de creștere a frecvenței maxime de lucru:

- plăci de deflexie multiple: $f < 350\text{MHz}$
- plăci de deflexie spiralate: $f < 1\text{GHz}$

Realizarea electrodului de PA

- compact: $f < 10\text{MHz}$
- spiralat, cu câmp compact uniform: $f = \text{zeci MHz}$
- spiralat+ grila pentru câmp axial uniform: $f = \text{sute MHz}$

15

Electrod PA compact/spiralat

16

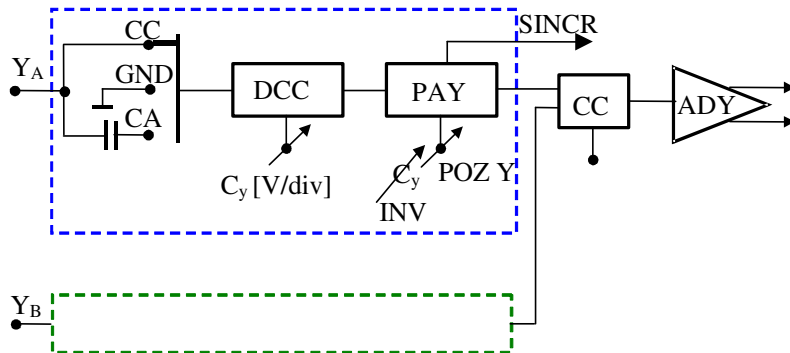

Bonus: TK cu memorie electrostatică

- tun electronic principal: FER
- tunuri electronice suplimentare: FEL
- grile suplimentare în fața ecranului
  - grilă de memorie GM
  - grilă colectoare GC
- Modul de funcționare?

17

(B) Canalul Y

Schema bloc a canalului Y

- tipic: 2 canale = 2 blocuri Y

18

Rolul si funcțiile canalului Y

- selecția modului de cuplaj: ca/cc/gnd
- amplificare în tensiune, *calibrată*
- asigură Z_{in} (constant)
- extragerea semnalului de *sincronizare* din semnalul de intrare
- comanda TK: trecerea de la asimetric la simetric

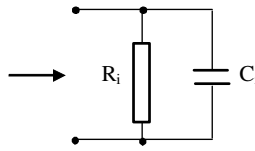
19

Caracteristici Y

1. impedanța de intrare
2. sensibilitate / coeficient de deflexie
3. caracteristica de frecvență
  - Paranteză 1: definiția și utilitatea dB
  - Paranteză 2: caracteristici de frecvență de tip FTJ
4. răspunsul la impuls treaptă

20

1. Impedanța de intrare

- $1\text{M}\Omega \parallel 20\text{-}30\text{pF}$ normal
  - $10\text{M}\Omega \parallel 2\text{-}4\text{pF}$ cu atenuator 1:10 (pasiv)
  - $100\text{M}\Omega \parallel 1\text{-}2\text{pF}$ cu atenuator 1:100 (sonda activă)
  - 50Ω RF (frecvențe înalte) pentru lucrul *adaptat*
-
- Selectarea sondei la Tektronix TDS1000/2000:
CH1 menu -> Probe 1x sau 10x sau 100x

21

2. Sensibilitate / C_y

- $S = y/U_d$ [div/V] (include și S a TK)
- $C_y = U_d/y = 1/S$ [V/div]
- OBS: C_y calibrate în secvența 1-2-5

22

Paranteza 1: dB

- de ce dB ?

exemplu: telefon GSM:

- $P_{\text{emisie}} = 10\text{W}$ la stația de bază
- $P_{\text{receptie}} = 0.000000000001\text{W}$ (10^{-12}W) în antena tel.

concluzie: incomod și nepractic !

$$P_{\text{emisie}}/P_{\text{receptie}} = 10^{13}$$

$$\text{în dB: } P_{\text{emisie}}/P_{\text{receptie}} [\text{dB}] = 10 \lg (P_{\text{emisie}}/P_{\text{receptie}}) = 130\text{dB}$$

$$\text{în putere: } P_1/P_2 [\text{dB}] = 10 \lg P_1/P_2$$

$$\text{în tensiune: } U_1/U_2 [\text{dB}] = 20 \lg U_1/U_2$$

23

Paranteza 1: dB

- Aplicație Android:
play.google.com → G-MoN

Q: calculați puterea maximă și minimă recepționată de telefon de la celula curentă și celulele vecine!

Hint:

$$0 \text{ dBm} \leftrightarrow P = 1\text{mW}$$

$$-10 \text{ dBm} \leftrightarrow P = 10^{-1} \text{ mW}$$

$$-20 \text{ dBm} \leftrightarrow P = 10^{-2} \text{ mW}$$

$$P_1/P_2 [\text{dB}] = 10 \lg (P_1/P_2)$$

alegem $P_2 = \text{referință} = 1\text{mW}$

$$P[\text{dBm}] = 10 \lg (P / 1\text{mW})$$

The screenshot shows the cellular information screen of an Android phone. The status bar at the top shows the time as 12:50 and the carrier as MEDIONmobile. The screen is divided into sections for 2G/3G/4G, WIFI, and CELL HISTORY. The CELL HISTORY section displays the following information:

LCID	RXL
23395	-81 dBm
CID : 23395	QUAL : 0
LAC : 825	RSRP : 0
PSC : 0	RSRQ : -1
RNC : n/a	EcIo : -1
TYPE : EDGE	DIST : 987m
NET : 26203	BEAR : 279°

Below this, the location is shown as 15701533 Westhafen 2 60596 Frankfurt Stresemannallee 30 Hochhaus Dach 742218G6_0 H: 50.8m HSR: 120° Band: G TRX: 4.

The '6 Neighbour cells detected:' section shows a table of neighboring cells:

No.	CID/PSC	LAC	RXL
0.	23395	825	-83
1.	40055	825	-93
2.	7655	825	-99
3.	-1	0	-93
4.	34105	825	-93
5.	39075	825	-101

24

Paranteza 2: Caracteristica de frecvență a unui diport

- **Definiție:** caracteristica= $A(j\omega)$
- s.n și amplificarea/atenuarea în tensiune
- $U_2/U_1 = A(j\omega)$ U_1, U_2 complexe
- Caz general: caracteristica de **ordinul 1**:

$$A(j\omega) = \frac{A_0}{1 + j \frac{\omega}{\omega_0}}$$

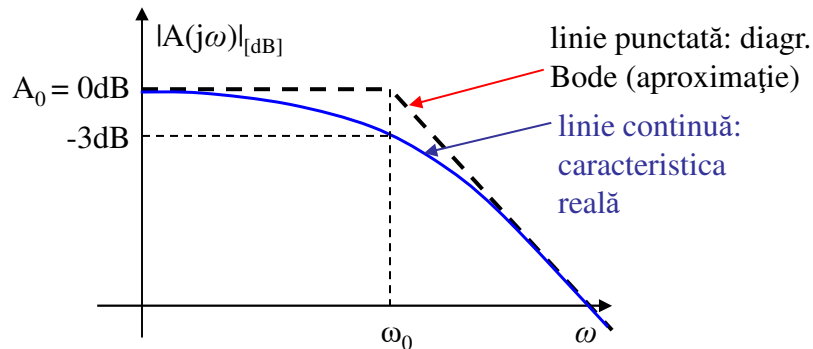
- **Modulul** amplificării:

$$|A(j\omega)| = \frac{A_0}{\sqrt{1 + \left(\frac{\omega}{\omega_0}\right)^2}}$$

- **Q:** Caz particular: calculați și reprezentați caracteristica unui circuit RC de tip FTJ

25

Caracteristica de frecvență a unui diport

de ce -3 dB ?

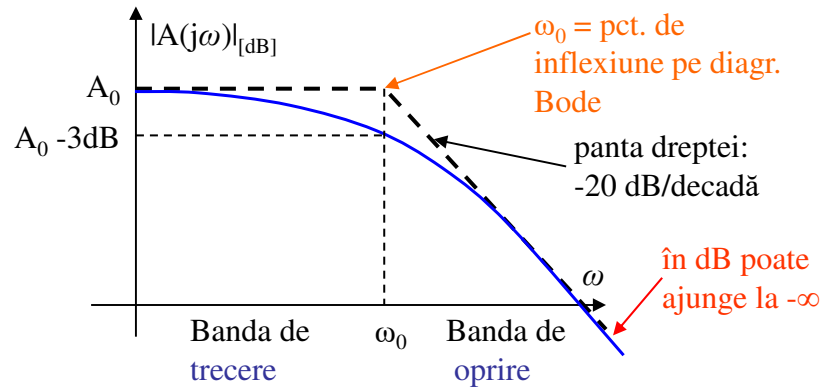
- la $\omega = \omega_0$ $A(\omega) = A_0 / \sqrt{1+1^2} = 0.707$
- deci $U_2 = 0.707 U_1$
- $20 \lg U_2/U_1 = 20 \lg (0.707) = -3.01$

$$|A(j\omega)| = \frac{A_0}{\sqrt{1 + \frac{\omega^2}{\omega_0^2}}}$$

$$\frac{1}{\sqrt{2}} = 0,707$$

26

Caracteristica de frecvență a unui diport

- Atenuare (oprire) pt $f > f_0 \rightarrow f_0 = f_{-3dB} = \text{frecv. de sus}$
- s.n. caracterică de **filtru trece-jos** (FTJ)
- Decadă: $f_1 = 10f_0$
 A_1/A_0 [dB] ≈ -20 dB
- Octavă: $f_1 = 2f_0$ **Q: calculați atenuarea pe o octavă!**

$$|A(j\omega)| = \frac{A_0}{\sqrt{1 + \frac{\omega^2}{\omega_0^2}}}$$

27

3. Caracteristica de frecv. a CH Y

- Este de ordinul 1, de tip FTJ
- se specifică $\omega_0/2\pi$ numită f_0 sau f_{-3dB}
- vezi simbol universal FTJ (*engl.* LPF)

$$|A(j\omega)| = \frac{A_0}{\sqrt{1 + \frac{\omega^2}{\omega_0^2}}} \quad (1)$$

sursa: educatorscorner.com

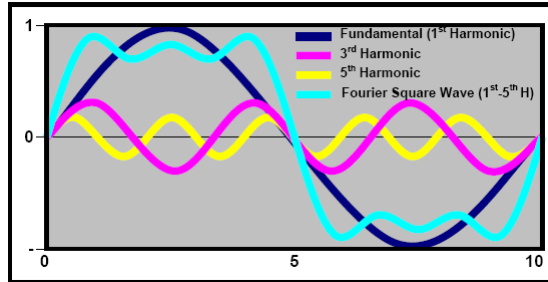
$|A(j\omega)|$ este $A_{\text{afișat}}$ de osciloscop

- **de reținut:** la $f=f_{-3dB}$ semnalul este **deja atenuat** cu 3dB!
- la orice $f > 0$ semnalul este atenuat cf. formulei (1); caracteristica de tip Bode este doar o aproximare.
- Se alege un osciloscop cu $f_{-3dB} \gg f_{\text{max}}$ a semnalului dorit

28

Alegerea benzii osciloscopului (f_0)

Q: dându-se un semnal de frecvență f_s , cât trebuie să fie banda f_0 a osciloscopului folosit pentru afișarea sa?

A: un semnal conține o **frecvență fundamentală** și **armonici**.

Doar semnalul **sinusoidal** nu conține armonici. Dacă știm sigur că semnalul necunoscut e sinusoidal, nu ne mai trebuie osciloscopul!

Semnal **dreptunghiular** de $f=100\text{MHz}$ → armonici pe 300, 500, 700MHz...
(dezvoltare în serie Fourier, armonici impare)

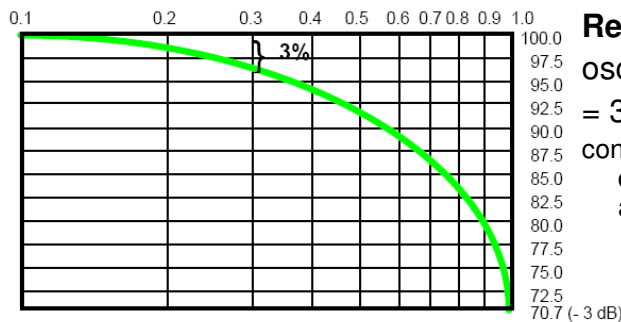
deci frecvența maximă din spectrul semnalului este $f_{s\text{max}} \gg f_s$

Concluzie: alegerea se face în funcție de $f_{s\text{max}}$ și nu f_s (fundamentală)

Sursa: Tektronix

29

Alegerea benzii osciloscopului (f_0) (cont'd)

Regulă: se alege osciloscopul a.î. f_0

$$= 3.5 f_s$$

consecință: pentru un semnal dreptunghiular intră 3.5 armonici

$$|A(j\omega)| = \frac{A_0}{\sqrt{1 + \frac{\omega^2}{\omega_0^2}}}$$

- axa x: raportul f_s / f_0
- axa y: raportul $A(f_{\text{semnal}})/A_0$ (A_0 = ampl. reală a semnalului)

Exemple:

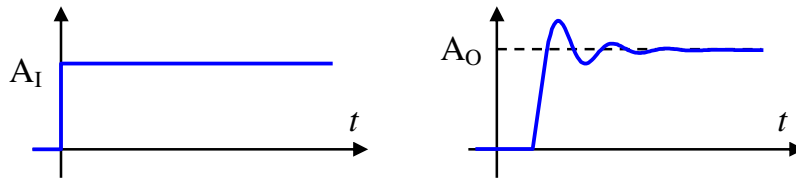
- $f_{\text{semnal}} = f_0$ → $A_{\text{afișat}} = 70.7\%$ din A_{real} → eroare de 29.3%
- $f_{\text{semnal}} = 0.3f_0$ → $A_{\text{afișat}} = 95.7\%$ din A_{real} → eroare de 4.3%

Sursa: Tektronix

30

4. Răspunsul la impulsul treaptă

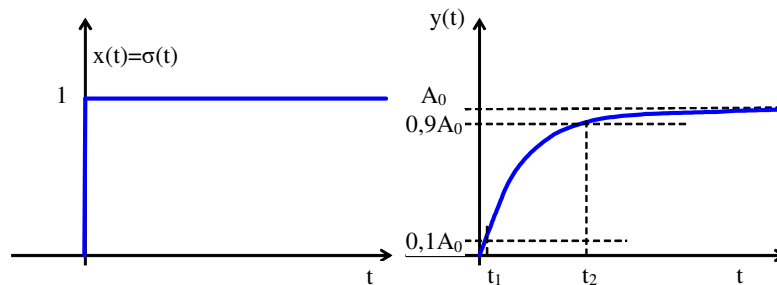

- la intrare: impuls treaptă $\sigma(t)$ de ampl. A_i
- la ieșire: $A_o < A_i$, întârziat și distorsionat

31

Răspunsul la impulsul treaptă (cont'd)

- la intrare: $\sigma(t)$
- la ieșire: $y(t) = A_0(1 - e^{-\omega_0 t}) \sigma(t)$

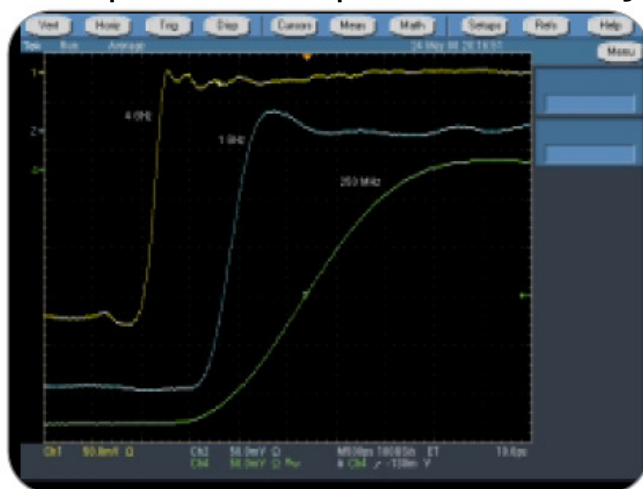
- durata frontului va fi $t_f = t_2 - t_1$
- legătura t_f cu frecvența de sus f_0 :

$$t_f = \frac{0,35}{f_0}$$

- **Demonstrație !**

32

Răspunsul la impuls - consecințe

- Același semnal afișat cu un osciloscop cu banda de 4GHz, respectiv banda limitată la 1GHz și la 250MHz
- Q: de ce am putea dori să limităm banda unui osciloscop?

Sursa: Tektronix

33

Răspunsul la impuls – consecințe (cont'd)

tehnologie	viteză	t_f	$f=0.35/t_f$	$f_0 = 3f$
SDH	155Mb/s	2.0 ns	175 MHz	525 MHz
1394	100Mb/s	3.2 ns	109 MHz	328 MHz
1394	200Mb/s	2.2 ns	159 MHz	477 MHz
1394	400Mb/s	1.2 ns	292 MHz	875 MHz
DDR2	400MT/s	150 ps	2.3 GHz	7 GHz
DDR3	1333MT/s	75.0 ps	4.7 GHz	14 GHz
PCIe	2.5Gb/s	50.0 ps	7.0 GHz	21 GHz
PCIe	5.0Gb/s	30.0 ps	11.7 GHz	35 GHz
IBTA	2.5Gb/s	30.0 ps	11.7 GHz	35 GHz

MT/s = M Transferuri/secundă

Sursa: Tektronix

Legătura dintre viteză, t_f , frecvența semnalului și bandă

Ultima coloană: banda la -3dB (f_0) a unui osciloscop a.î. să fie de 3 ori mai mare decât $f = 0.35/t_f$

$$f_0 = 3f_{\text{semnal}} \rightarrow f/f_0 = 0.33 \rightarrow A_{\text{afișat}}/A_{\text{real}} \approx 95\%$$

34

Răspunsul la impuls (cont'd)

- Pînă acum: t_f = timpul introdus de osciloscop datorită f_0 , presupunînd un timp de creștere 0 al semnalului
- Dacă semnalul are timpul de creștere nenul t_s :

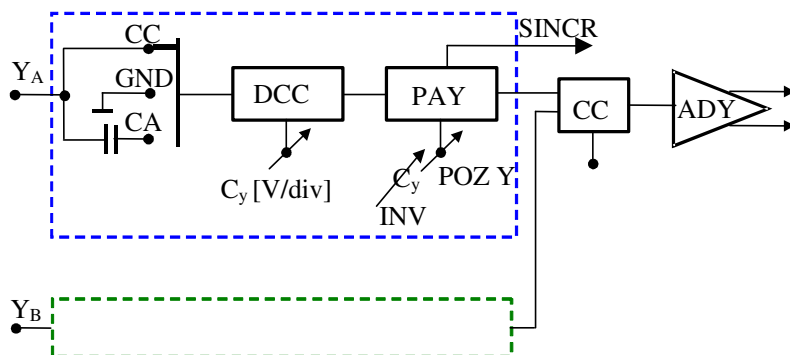
$$t_v = \sqrt{t_s^2 + t_f^2}$$

t_v = rezultanta = timpul afișat pe ecran

- timpii se combina **pătratic**

35

Schema bloc a canalul Y

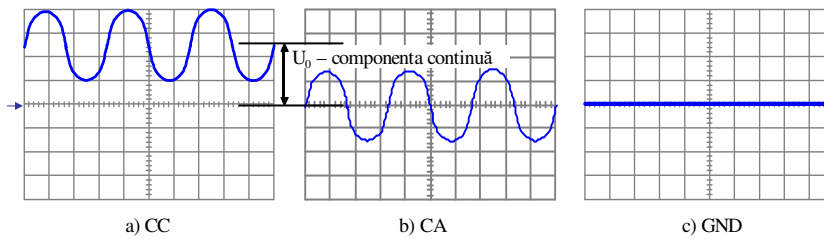
Rolul fiecărui bloc ?

- (1) comutator (2) DCC (3) CC
 (4) PAY, ADY: amplificatoare

36

1. Comutatorul modului de cuplaj CC/CA/GND

- semnalul de intrare $u(t) = U_0 + U \sin \omega t$
- c.c = U_0
- cuplaj c.c. = cu afișarea U_0 ,   cuplaj c.a. = fără afișarea U_0

37

2. DCC

- Rolul său ?
- Cele 2 caracteristici:
  - (A) calibrat
  - (B) compensat
- (A) Calibrare:
  - pp. amplificatorul CH Y are $1/S = 10\text{mV/div}$
  - orice semnal mai mare tb. atenuat
  - atenuarea **crește** când se alege un C_y **mai mare**

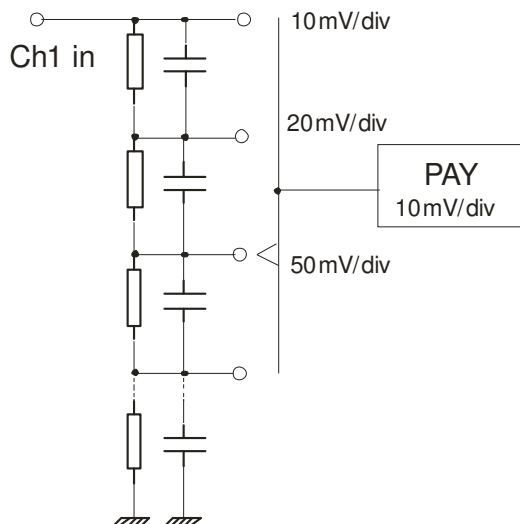
C_y	10 mV/div	20 mV/div	50 mV/div	100 mV/div	200 mV/div	500 mV/div	1 V/div	2 V/div	5 V/div
Atenuare	1/1	1/2	1/5	1/10	1/20	1/50	1/100	1/200	1/500

38

DCC: Realizarea treptelor C_y calibrate

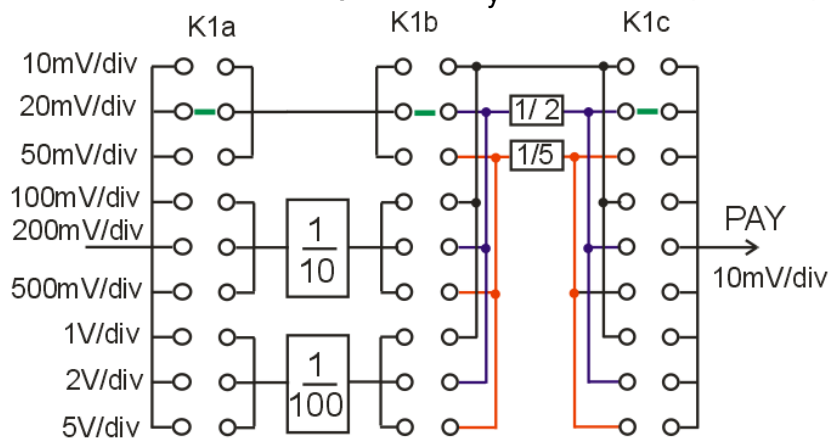
Varianta în gol:

- avantaj: comutator simplu
- dezavantaje: multe celule, reglaje interdependente, ecranare dificilă
- nu se folosește aici (se folosește la voltmetre)
- Q: de ce?

39

DCC: Realizarea treptelor C_y calibrate (cont'd)

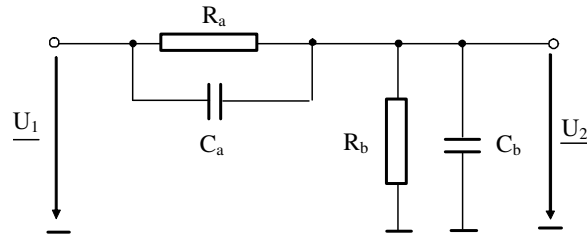

Varianta în cascadă:

- dezavantaj: comutator complicat
- avantaje: celule de atenuare cascade (atenuatoare **elementare**), independente, reglaje independente
- exemplu de cascada → $K = 1/50$ se obține din $(1/5) \cdot (1/10)$

40

Realizarea unui atenuator elementar

$$Z_a, Z_b, \tau_a, \tau_b$$

- Condiție: conservarea impedanței de intrare:

$$Z_{ip}(\omega) = Z_{io}(\omega) = Z_{ia}(\omega)$$

- Q: cine sînt P, O, A ?
- Q: conservarea - de ce? A: vezi pozițiile posibile ale comutatorului K1 pe schema precedentă

41

DCC: Condiția de compensare

- (B) definiția compensării

Caracteristica $H(\omega)$ să fie constantă cu ω

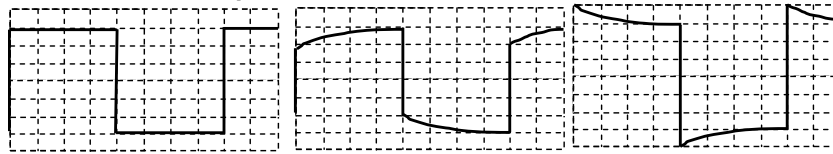
$$H(\omega) = \frac{U_2}{U_1} = \frac{Z_b(\omega)}{Z_a(\omega) + Z_b(\omega)}$$

$$H(\omega) = \frac{R_b}{R_a + R_b} \frac{1 + j\omega\tau_a}{1 + j\omega \left(\frac{R_a\tau_b + R_b\tau_a}{R_a + R_b} \right)}$$

- **Demonstrație !**
- condiția de compensare devine: $\tau_a = \tau_b = \tau$

42

Compensarea atenuatorului

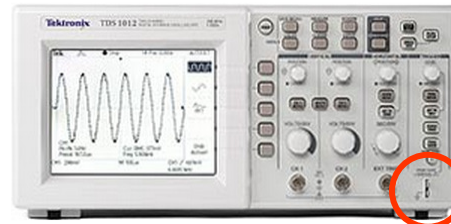
Atenuator compensat

Atenuator subcompensat

Atenuator supracompensat

- $\tau_a = \tau_b$ – atenuator compensat
- $\tau_a > \tau_b$ – atenuator supracompensat
- $\tau_a < \tau_b$ – atenuator subcompensat

Q: Cum se compensează, practic, sonda unui osciloscop ?

bornă conectare sondă (ieșire semnal dreptunghiular) Probe Compensation

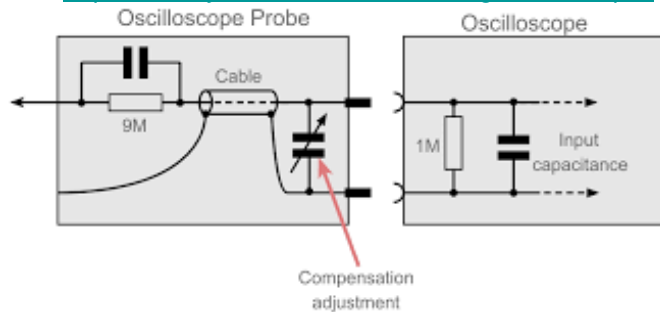

43

Compensarea atenuatorului

reglajul de compensare se face vizual, cu semnal dreptunghiular la intrare (de la borna *Probe Compensation*):

https://www.youtube.com/watch?v=gSa_1Rs4qbQ

- Q: de ce reglăm C_a (sau un condensator suplimentar) pe sondă și nu în interiorul osciloscopului, unde sînt atenuatoarele $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ etc de pe un slide anterior ?
- A: pentru că este vorba de o sondă cu atenuare $\frac{1}{10}$, deci, conține un atenuator separat, care tb. compensat.
- Evident, și atenuatoarele din interior sînt reglate în vederea compensării în fabrică.

44

3. Comutatorul de canale

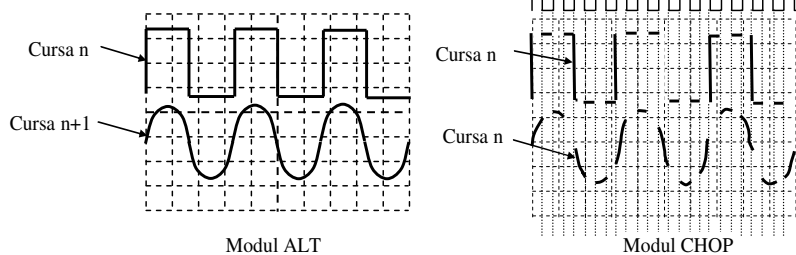
- 2 canale → 2 imagini pe Y
- soluții:
  - 2 tunuri (2 spoturi), 2 seturi de plăci Y (soluție veche)

- 1 tun + 1 set de plăci Y + comutarea celor 2 canale

45

3. Comutatorul de canale

- TK clasic: nu se pot afișa 2 imagini (CH1+CH2) **simultan**
- ALT: o cursă directă = CH1, a doua cursă = CH2

utilizare: $T_x = 10C_x$ mic

- CHOP: o cursă directă = multe alternări CH1/CH2

utilizare: T_x mare → în modul ALT imaginea ar tremura ("flicker")

necesită un oscilator separat cu $f =$ zeci de KHz

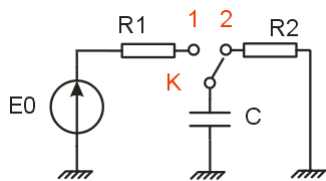
OBS: singurul reglaj CH Y de pînă acum specific doar osciloscoapelor **analogice**. La osc. digital imaginea se scrie în memoria video.

https://youtu.be/8GR_6QH3uZk?t=380

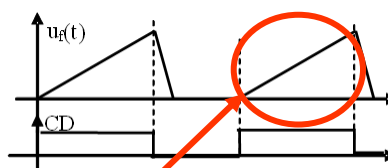
se observă alternarea lentă pe ALT, se rezolvă cu CHOP

46

(C) Canalul X

$$u_c(t) = \frac{1}{C} \int_0^t I_0 dt = \frac{I_0}{C} t$$

liniar cu t

Baza de timp în acțiune: se obs. că la $C_x=50\text{ms/div}$, baleierea de la stg. la dr. durează:

$$T_x = N_x C_x = 10 \cdot 50\text{ms} = 500\text{ms} = 0.5\text{s} \quad :$$

https://youtu.be/8GR_6QH3uZk?t=402

Principiul canalului X: baza de timp (GTLV) a osciloscopului cu TK:

- $K=1$ CD (spot aprins; încărcare C prin R_1) $I_0 = E_0/R_1$
- $K=2$ CI (spot stins; descărcare C prin R_2)
- $t_{cd} \gg t_{ci} \rightarrow R_1 \gg R_2$

•Q1: cum transformăm o sursă de tensiune constantă în sursă de curenți constant?

•Q2: unde am mai văzut încărcarea condensatorului la tensiune constantă ?

47

(C) Canalul X

Baza de timp lentă (200ms/div, 500ms/div) la osc. analogic și digital:

<https://youtu.be/lq4QlfH-oqk?t=402>

se obs că la osc. digital nu se vede cu ochiul redesenarea imaginii peste cea veche.

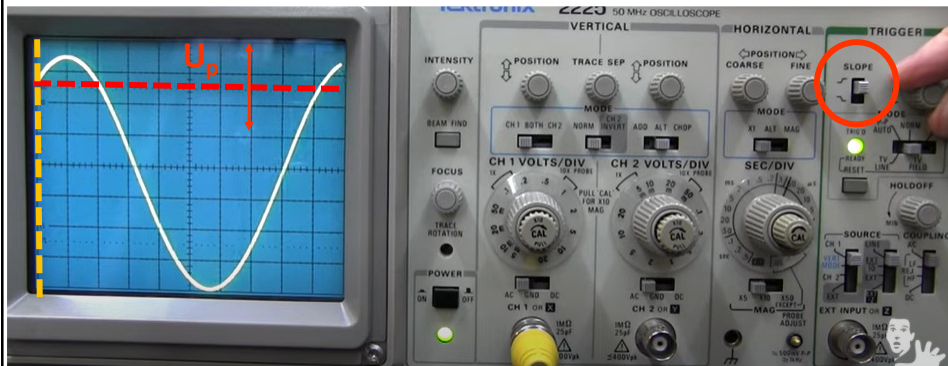
Q: vă reamintiți de **timpul de persistență** de la tubul catodic?
dacă folosim mai ales semnale lente, cum dorim să fie persistența, mică sau mare?

48

Canalul X: Sincronizarea / Trigger

- sincronizarea la osc. analogic: https://youtu.be/8GR_6QH3uZk?t=1209
rotind TRIGGER LEVEL reglăm „înălțimea” de unde începe imaginea → Trig. level este tensiunea de prag U_p ; Front=„+” sau „rising slope”

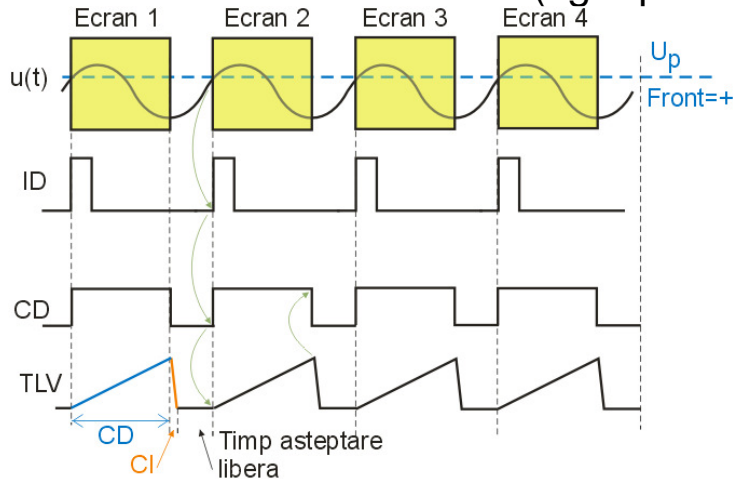
MEMENTO: Început afișare=**intersecție** între semnal și U_p pe frontul selectat („+”)

- sincronizarea la osc. digital: ce diferență observați?
<https://youtu.be/ybzxM0GCqpA?t=46>

49

Canalul X – forme de undă (sgn. periodic)

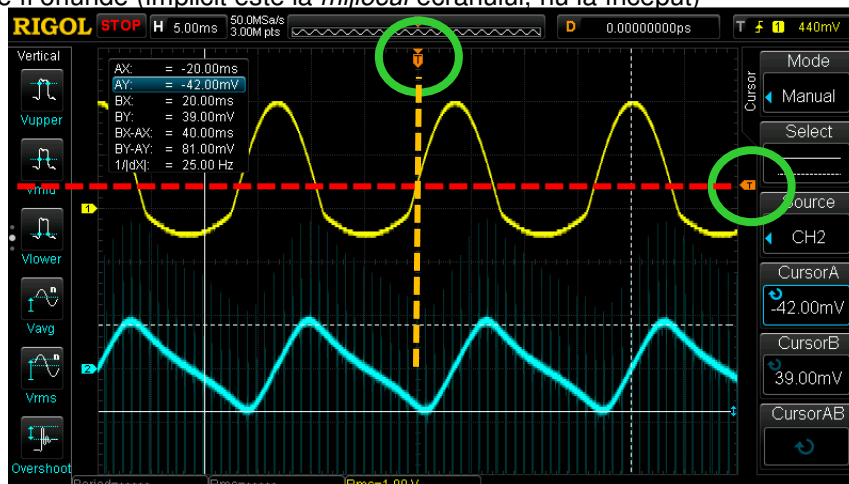
- Datorită ID (sincronizare) → Ecran1=Ecran2=Ecran3=Ecran4
- durata ecran = durata CD = durata TLV
- Mod: Auto sau Normal
- Q: Identificați fiecare f.u. pe schema bloc**
- osc digital: afișare $u(t)$ și ID sînt la fel, lipsesc doar CD și TLV.

50

Canalul X – forme de undă (sgn. periodic)

La osc. analogic momentul de trigger=startul ID este la *stînga* ecranului și nu este reglabil, întrucît ID generează TLV care pornește afișarea !

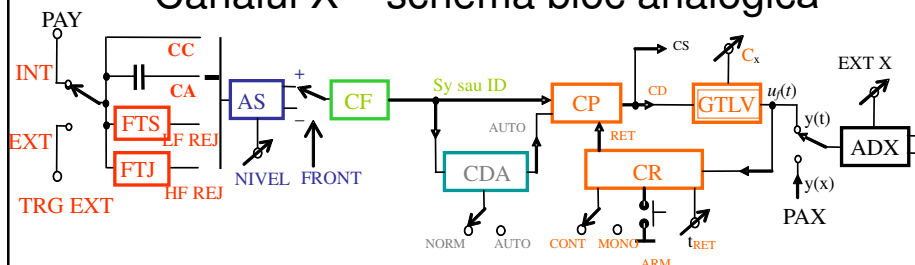
La osc. digital, momentul de trigger poate fi reglat din *horizontal position* și poate fi oriunde (implicît este la *mijlocul* ecranului, nu la început)

MEMENTO: Început afișare=intersecție între semnal și U_p pe frontul selectat („+”)

51

Canalul X – schema bloc analogică

Schema bloc=schema logică funcțională. Arată unde acționează reglajele.

Culorile identifică blocurile logice:

- Sursa trigger: intern (PAY de la CH1 sau CH2) sau extern
- Cuplaj trigger: CC, CA, LF Rej, HF Rej;
- AS: reglaj nivel (*trigger level*), selectare front (*slope*)
- CF: generează semnalul ID (impulsuri S_y)
- CDA: selecție AUTO/NORM, generare semnal AUTO în lipsa ID pe modul AUTO
- CP, CR, GTLV: baza de timp; CD=CS (comanda strălucire, aprinderea spotului pe ecran)

OBS: nu confundați cuplajul AC/DC al triggerului cu cuplajul CH1/CH2 din CH.Y

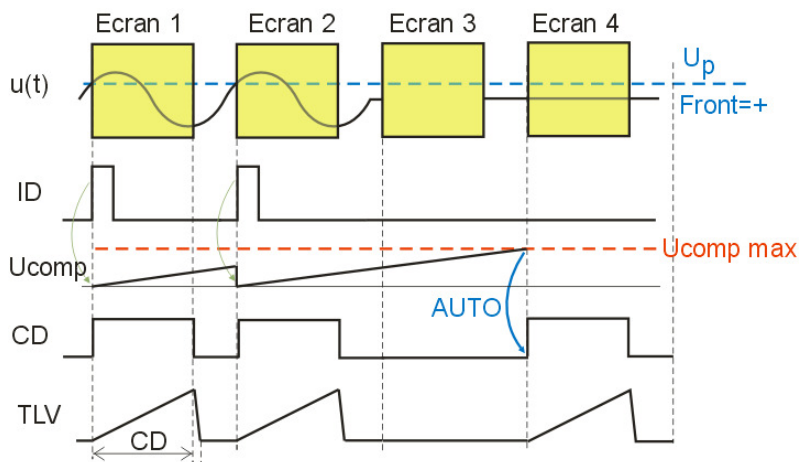
52

Canalul X - reglaje

- se identifică reglajele pe schema bloc și în acest exemplu: <https://www.youtube.com/watch?v=OFGm-PeI4Hg>
- reglaj principal: C_x
- durata baleierii ecranului $T_x = N_x C_x$ ($N_x = 10$ div)
- C_x calibrat 1-2-5 sau 1-2.5-5
- Trigger Source (CH1, CH2, Norm=canalul activ): la momentul **2:30**
- Trigger Coupling: **5:10**
- Trigger Level, Slope: **4:52**
- Moduri: AUTO/NORM (nu confundați cu Norm de mai sus)
  - NORM **10:30** : CD e pornită doar de ID; lipsa ID ↔ lipsa imaginii
  - AUTO **9:46** : lipsă ID un anumit timp → pornire CD → imagine, chiar dacă nu e sincronizată;
  - utilitate AUTO: vizualizarea nivelului de 0 sau a semnalelor conținând doar componentă continuă
- OBS: chiar dacă schema electrică X în cazul digital diferă mult, toate reglajele și modurile de afișare sînt la fel.

53

Canalul X - modul AUTO

Modul AUTO în lipsa semnalului (ecran 3, ecran 4)

- Bloc: CDA; generează U_{COMP} , compară cu $U_{COMP_{max}}$
- U_{COMP} crescător, adus la 0 de impulsurile ID
- Expirare timp ($U_{COMP} > U_{COMP_{max}}$) → generare semnal **AUTO** → pornire CD

54

Canalul X – modul *single sweep*

Operare în modul *single sweep* (single shot, Mono, desfășurare singulară) versus modul *continuu* (implicit)

Exemplif. pt. osc. digital → momentul de trigger la mijlocul ecranului:

<https://youtu.be/5VyotlVwRiA?t=913>

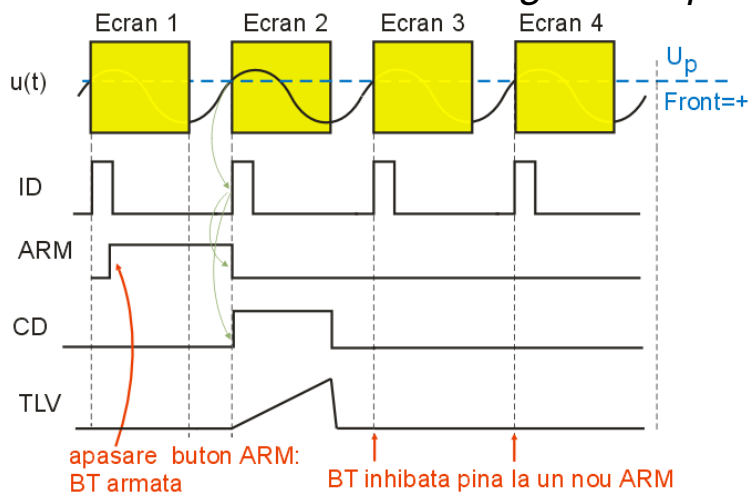
- Se apasă butonul SINGLE sau ARM (după caz)
- Osciloscopul așteaptă următorul trigger cf selecției (front negativ în exemplu)
- Afișează o singură formă de undă apoi se oprește
- *La osc. digital* imaginea rămîne în memorie și poate fi măsurată, etc
- *La osc. analogic* imaginea dispare (util mai ales pt. fotografiere)

<https://youtu.be/OFGm-Pel4Hg?t=764>

- Q: Utilitate ?

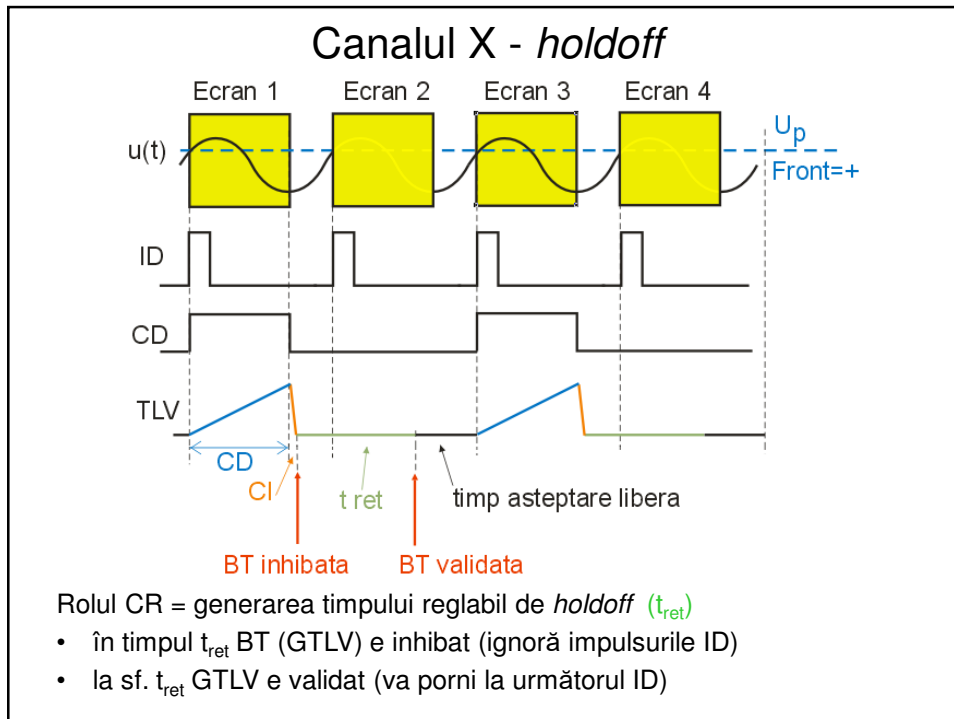
55

Canalul X – modul *single sweep*

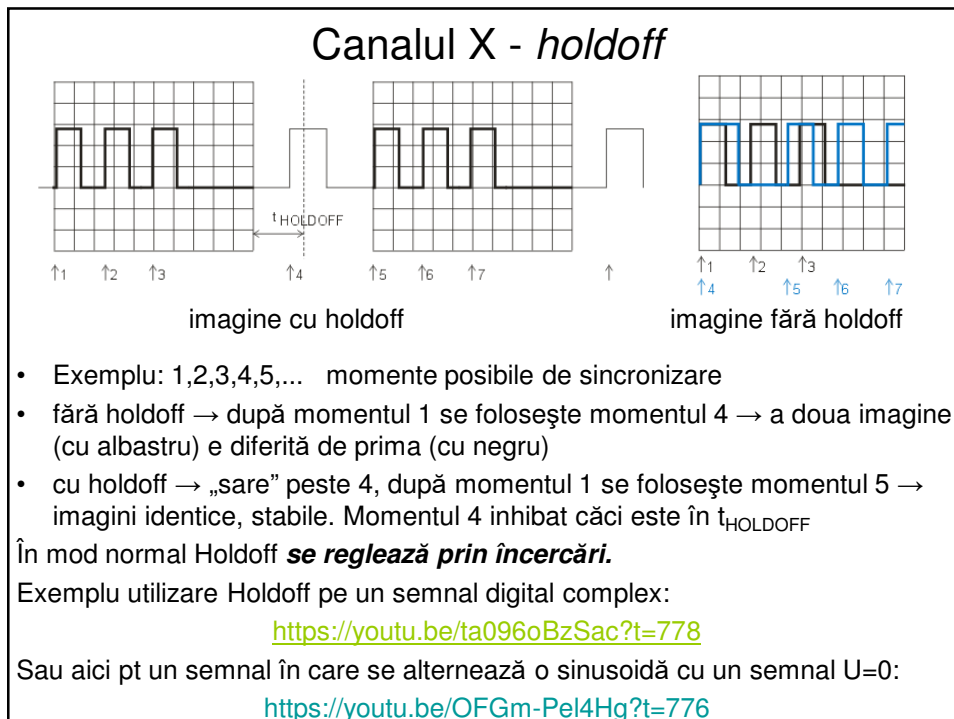

- ARM=1 validează generarea unui singur CD cînd se satisfac condițiile de sincro și apare ID;
- următoarele ID sînt ignorate (BT inhibată)

56

57

58

Canalul X – modul XY

modul XY = scoaterea din funcțiune a BT; V_x aplicată din exterior ca și V_y deci timpul nu mai este o variabilă. Cele 2 tensiuni au următorul efect asupra poziției spotului:

$V_x = -V$	$V_x = 0$	$V_x = +V$ (val. maximă)
Spotul la stînga ecranului	Spotul la centrul ecranului	Spotul la dreapta ecranului
$V_y = -V$	$V_y = 0$	$V_y = +V$
Spotul în partea de jos a ecranului	Spotul în centrul ecranului	Spotul în dreapta ecranului

- curbă închisă ↔ **figură Lissajous**

59

Canalul X – modul XY

Demo Lissajous:

2 semnale identice $U \sin \omega t$ (aceeași frecvență) pe X și Y: prima bisectoare:

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=156>

semnalele defazate cu 180 de grade: a doua bisectoare:

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=230>

defazate cu 90 de grade: cerc:

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=264>

defazaj variabil din 10 în 10 grade:

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=309>

raportul frecvențelor 2:1, diferite defazaje:

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=458>

raportul frecv. se abate f.f.f. puțin de la 2:1 (nu mai e nr. întreg):

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=528>

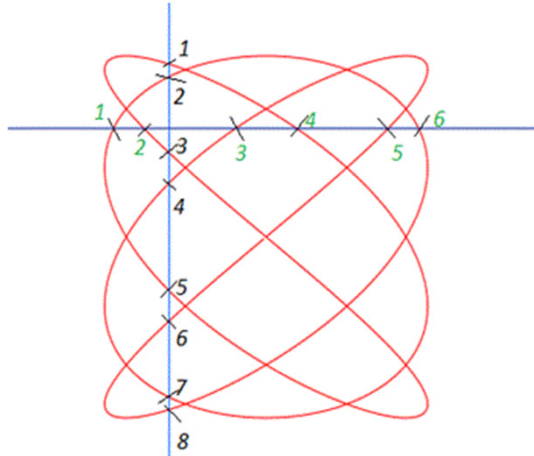
aceiași lucru cînd se abate f. puțin de la 1:1 dar acum și în YT; inegalitatea frecvențelor face ca imaginile să nu se mai alinieze perfect nici în timp, deci imaginea Lissajous nu „stă pe loc” – metodă de detectare vizuală a inegalității unor frecvențe:

<https://youtu.be/t6nGiBzGLD8?t=602>

60

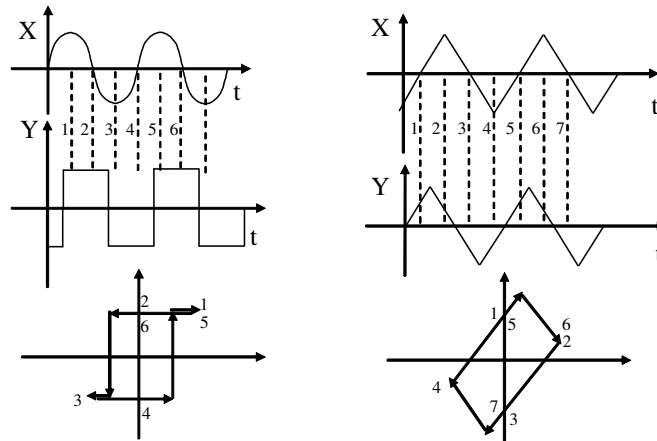
Canalul X – modul XY

- în general: fie N_x, N_y nr de intersecții cu o dreaptă orizontală, respectiv verticală.
Atunci rap. frecv $f_x / f_y = N_x / N_y$
- în imagine $f_x / f_y = 6/8 = 3/4$

61

Canalul X – modul XY

modul XY = scoaterea din funcțiune a BT; V_x aplicată din exterior ca și V_y

- $V_x = -V \dots 0 \dots +V \rightarrow$ spotul pe X în **stînga** ... **centrul** ... **dreapta** ecranului
- $V_y = -V \dots 0 \dots +V \rightarrow$ spotul pe Y în **jos** ... **centru** ... **sus**
- desen manual figură : la momentele 1...N se marchează poziția spotului
- curbă închisă $\leftrightarrow$ **figură Lissajous**; aplicații ?

62